

WEERBAARHEID EN LICHAMELIJKE OPVOEDING¹⁾

DOOR S. H. SPOOR,

Kapitein der Infanterie K.N.I.L. Leeraar aan de K.M.A.

„Die grosse Forderung der Zeit: Verantwortung zu übernehmen, ist an alle gerichtet“.

(HEIDEN: Europäisches Schicksal, blz. 246).

I. Inleiding.

Het vraagstuk betreffende de weerbaarheid van den staat is in de laatste jaren in een nieuw, beter gezegd: acuut stadium getreden. Het groote verlies aan menschenlevens, aan nationalen rijkdom en aan goederen, aan productievermogen en last not least aan zedelijke waarden, welke de Europeesche oorlog over de wereld heeft gebracht, deed aanvankelijk een periode inluiden, die schijnbaar alle kentekenen in zich droeg van vredeswil, van evenwicht, van het uitbannen van den gees, welke de oorlog is. Doch al vrij spoedig liet het zich aanzien, dat de in de onderscheidene landen en nationaliteiten levende en woelende krachten wel tijdelijk tot zwijgen waren gebracht, maar dat de nieuw geschapen bases voor rust en vrede een onvoldoende voedingsbodem voor het tot wasdom komen van deze teere planten vormden. Al spoedig vertoonde de wereld opnieuw die, voor het nationale leven zoo kenmerkende tendenzen, dat men zich ongerust ging gevoelen over den status quo, dat men beducht was voor het eigen volksbestaan waar anderzijds stemmen opgingen en krachten werkten, die den bestaanden toestand niet langer wenschten te aanvaarden en voor land en volk een andere, ruimere plaats in het wereldbestel opeischten.

Zoo ontstond opnieuw een uitbouw van de machtsmiddelen en een intensieve voorbereiding voor de onverhoopte krachtsmeting, welke aan de te voeren staatkunde relief moesten geven: de bewapeningswedloop keerde terug! Teruggekeerd, doch in een anderen vorm dan vóór 1914: absoluter, meer omvattend, totaler dan de wereld tot nu toe had aanschouwd. De oorlogvoering van het verleden vertoonde het kenmerk, dat zij in hoofdzaak een aangelegenheid was van leger en vloot, welke beide machtsmiddelen moesten trachten de door de regeering als oorlogsdoel gestelde objecten te vermeesteren. De bevolking had slechts aandeel aan den krijg, wanneer deze op het eigen grondgebied werd gevoerd, den normalen gang van het dagelijksche leven verstoorde of extra financieele offers opeischte. Typeerend is, dat na den slag, bij JENA (1806) aan het Pruisische volk wordt medegedeeld: „*Der König hat eine Bataille verloren; Ruhe ist die erste Bürgerpflicht*“. Hoewel dus vroeger de bevolking weliswaar „geïnteresseerd“ was bij het verloop van den oorlog en dit ook inderdaad een nationaal probleem vormde, nam zij slechts

¹⁾ Aanvankelijk uitgewerkt als voordracht voor het „Congres voor Lichamelijke Opvoeding“, dat in September '38 te Amsterdam zou plaats hebben, doch in verband met het Regeeringsjubileum van H. M. de Koningin werd uitgesteld.

deel aan den oorlog door hoogstens meer belasting te betalen. Reeds met het Napoleontische tijdvak komt hierin verandering door de opgelegde verplichting tot dienstnemen (conscriptie), waardoor de oorlog in den boezem van het volk zijn ressonans vond: er werden persoonlijke offers gevraagd. Doch nog vele jaren daarna vond dit systeem slechts ten deele toepassing, terwijl er voor de maatschappelijk bevoordeelden talrijke methodes bestonden, om zich aan deze verplichting te onttrekken (remplaçanten, nummervervisseling). Doch zelfs wanneer men deze, uit een sociaal oogpunt verwerpelijke middelen ter zijde laat, dan kan van den oorlog 1870/71 evenmin gezegd worden, dat deze oorlog door *het geheele volk* werd gestreden, hoewel de oorlogvoering in Frankrijk onder GAMBETTA toch reeds vormen aannam, welke tot op dat tijdstip volkomen onbekend waren geweest (de poging van GAMBETTA om door een „levée en masse” Parijs en Frankrijk te redden, nadat VON MOLTKE deze stad had ingesloten en uithongerde. Reeds VON DER GOLTZ wees op deze totaliteitsvorm van den oorlog in zijn werk „Das Volk in Waffen” evenals FOCH in zijn „Des Principes de la guerre”).

Eerst in den grooten oorlog 1914—1918 stond men voor een geheel nieuwen vorm van oorlogvoering. Eensdeels door de geweldige afmetingen, die de worsteling had aangenomen, anderdeels door de bijzondere strategisch-geografische positie, waarin de oorlogvoerenden zich bevonden en ten slotte door de macht en het geweld, door de reikwijdte en de behoeften aan en van de moderne strijdmiddelen, kom men den oorlog niet meer als een zuiver militaire daad, voortkomende uit de politieke oogmerken van den staat, beschouwen. Het geheele volk streed en leed mede; van de moreele en materiele krachten van de bevolking in het achterland werd niet minder span- en daadkracht geleverd dan van de fronttroepen. In één woord: volk en weermacht waren één, vormden een onafscheidenlijk geheel; de oorlog had een „totaal” karakter gekregen. Toen dan ook in 1918 het uithoudingsvermogen van het Duitsche volk zijn einde had bereikt, was het met de kracht van het Duitsche leger eveneens afgelopen! VON HINDENBURG schrijft hierover in zijn „Kriegserinnerungen:” „Es war nicht anders: die Kraft der Kriegführung ruhte in der Heimat, die Kraftäuszerung lag an der feindlichen Front”.

Het behoeft hier nauwelijks nog nader te worden aangetoond, hoe dit „totaliteitsbegrip” van den oorlog na 1918 verder is uitgegroeid. Hiervoor behoeft men alleen maar te wijzen op de ontwikkeling van het hedendaagsche krijgswezen, op den luchtoorlog, op de gevaren, welke van de zijde der chemische strijdmiddelen dreigen, op het voortdurende streven naar autarkie van de groote mogendheden, waardoor een „Wehrwirtschaft” zijn oorsprong vond (streven om in oorlogstijd onafhankelijk te zijn van den import uit het buitenland, waartoe men zich in vreedstijd reeds op de productie van vervangingsstoffen alsmede op stockvorming toelegt) om tot de conclusie te komen, dat het hedendaagsche nationale volksleven evenals de nationale economie onder den ban van de totale oorlogvoering staat, hetgeen wel het sterkst tot uiting komt in de staten met een totalitair regeeringsvorm. Veel meer dan vroeger het geval was vereischt dus de weerbaarheid van den staat een weerbaarheid van de bevolking in al haar geledingen, een „Kriegsfähigkeit” over de geheele linie!

Het hiervoren geschetste aandeel, dat de bevolking in de uren van den nood moet dragen, eischt een economisch, moreel en fysiek gezond en sterk volk. *Economisch* sterk om in oorlogstijd aan de behoeften van weermacht en volk het hoofd te kunnen bieden, om te voorkomen, dat de strijd niet ver-

bloedt door gebrek aan middelen. *Moreel*, omdat het de moreele krachten zijn, die de beslissing brengen; omdat het moreel, de innerlijke daadkracht wortelende in een hooggestemde ethiek, als het ware het cement vormt van de gebondenheid aan het gestelde ideaal en van de geslotenheid van het volk zelf. *Physiek* ten slotte, omdat alleen een gezond lichaam een gezonde geest kan huisvesten zoodat tusschen de fysieke gesteldheid en de moreele eigenschappen een nauwe correlatie valt aan te toonen. Maar ook fysiek sterk, omdat de zware beproevingen, welke de oorlog stelt, alleen zijn te dragen door een volk, dat door een stelselmatige lichamelijke ontwikkeling en opvoeding kerngezond is, sober in zijn leefwijze, beheerscht in zijn uitingen en gehard voor den strijd hetzij aan het front dan wel in het achterland. Dit is de gedachte, die tot grondslag zal dienen voor de verdere beschouwingen en waarop als motto van deze voordracht het woord van HEIDEN zou kunnen slaan: „Die grosse Forderung der Zeit: Verantwortung zu übernehmen, ist an *alle* gerichtet!”.

II. Moreel en Physiek.

De onderwerpen, behorende tot het gebied van de Staatsmobilisatie en liggende op het terrein van economische, financiële en moreel-politieke voorbereidingen hier verder buiten beschouwing latende, eischt het onderwerp „Weerbaarheid en lichamelijke opvoeding” een nader onderzoek betreffende den invloed van een goede, doelmatige lichamelijke opvoeding op het moreel van het volk. Hierbij dient dan in de eerste plaats te worden vastgesteld, wat in feite onder die „moreele” kracht van een volk dient te worden verstaan. Het zou mij echter in dit verband te ver voeren indien ik de verschillende elementen en factoren ging bespreken, waaruit en waaraan het moreel zijn ontstaan te danken heeft, daar deze beschouwingen zich uitsluitend op ethisch en psychologisch terrein bewegen, hetgeen mij te ver van het eigenlijke onderwerp zou voeren. Daarom zal ik volstaan met een enkele bespreking van het begrip „moreel” op zich zelf.

Reeds de groote Duitsche militair-filosof VON CLAUSEWITZ, wiens standaardwerk van ruim een eeuw geleden „Vom Kriege” nog heden ten dage een rijke bron van studie vormt, spreekt over „die moralischen Hauptpotenzen”, waarbij hij uiteraard uitsluitend het oog heeft gericht op de strijdkrachten te velde, doch ook reeds even ter zijde „die Stimmung der Provinzen” aanroert als element van groote beteekenis in de krijgvoering. VON DER GOLTZ schrijft in zijn reeds eerder genoemde en niet minder bekende boekwerk „Das Volk in Waffen”: „Unausgesetzte Arbeit zur Vervollkommnung unseres nationaler Heer- und Wehrwesens ist für lange Zeit hinaus noch immer höchste Staatsweisheit für uns. Hand in hand damit musz die Steigerung der moralischen Kräfte gehen, die im Kriege alles entscheiden; — Steigerung, nicht Erhaltung, denn nie befinden sich die moralischen Kräfte im Stillstande; sie fallen sobald sie nicht mehr nach Erhöhung streben”.

Doch wij behoeven niet eens zoo ver van huis te gaan om de beteekenis van de moreele kracht van de bevolking in den strijd voor het forum van datzelfde volk te hooren betuigen. Bij de behandeling van de defensiebegroting in het jaar 1936 sprak de minister-president COLIJN als volgt: „Ik zelf heb bij een vroegere gelegenheid reeds gesproken over een moreele defensie naast de materiele, een moreele defensie, die de materiele dragen moet. De bevesti-

ging van onze politieke vrijheden, versterking van ons nationaal besef, kennis van onze nationale historie, ontwikkeling en versterking van het internationale rechtsbesef, het zijn alle moreele factoren, die de materiele defensie behooren te schragen, omdat die materiele defensie, niet geruggesteund door deze moreele volkskrachten, inderdaad nooit een afdoend resultaat opleveren kan". (Handelingen 2e Kamer van den Staten-Generaal, Zittingsjaar 1935/36, blz. 1320). Evenals het in de krijgswetenschappen een uitgemaakte zaak is, dat het de *moreele* eigenschappen zijn, waarmede de krijgsmacht en haar aanvoering moeten zijn bezielde om tot de overwinning te kunnen geraken, zoo kan men de woorden van den maarschalk JOSEPH DE MAISTRE met een kleine variant evenzeer van toepassing maken op de geestelijke houding van het volk in den oorlog: „Une guerre perdue est une guerre qu'on croit avoir perdue, car une guerre ne se perd pas matériellement". En zoo past de uitspraak van den generaal CARDOT op de geestkracht van het geheele volk: „La victoire décisive, la victoire vraie, c'est la victoire morale!"

Het moge hier ten overvloede worden gezegd, dat voorgaande beschouwingen uiteraard geenszins de waarde en de beteekenis van de materiele uitrusting en bewapening bedoelen aan te tasten. Zonder een bewapening en uitrusting, welke op de hoogte van haar tijd zijn, is het hoogstgestemde moreel van onwaarde, doch bovendien sluit zich hier de kringloop, omdat onder deze omstandigheden nimmer een hoog moreel kan worden verwacht, noch bij weer-macht noch bij bevolking, omdat beide zich à priori de mindere van den tegenstander gevoelen.

De moreele kracht van een volk ondervindt sterk den invloed van verschillende factoren; ik noem daarvan slechts *opvoeding in nationalen zin* — zonder daarbij te vervallen in het excessieve chauvinisme — waaronder dient gerekend te worden de liefde voor het eigen land, voor zijn cultuur zijn historie, zijn eenheid, zijn vorstenhuis of in algemeenen zin zijn regeeringsvorm; voorts de *gebondenheid aan een in het volk levend ideaal*, bijvoorbeeld de handhaving of het verkrijgen van onafhankelijkheid, de voor de bestaansmogelijkheid van het eigen volk vereischte of noodzakelijk vermeende expansie; de *raseigenschappen*, waarmede nauw samenhangen het temperament, de beheerschende karakterologische eigenschappen en de psyche van het volk en ten slotte het *milieu*, waarin het volk leeft, dit laatste opgevat in breedten zin (sociaal milieu, economische toestand, geografische ligging, klimatologische verhoudingen, enz.) Al deze opbouwende en samensmeltende factoren doen hun invloed gelden op dat merkwaardige mentale verschijnsel, dat gevoel van innerlijke kracht, dat een sfeer doet ontstaan van willen en kunnen, van strijdbaarheid en hardnekkigheid, van offervaardigheid en opofferingsgezindheid, welk begrip wij abstract aanduiden met „de moreele kracht".

Deze moreele kracht, de „*conditio sine qua non*" vormende om het tot doel gestelde ideaal — welk het ook moge zijn — te bereiken, komt niet van zelf; om het te verwerven moet er voor worden gestreden, het moet vermeersterd worden, m.a.w. een moreele opvoeding en een moreele voorbereiding van de bevolking kunnen en mogen in het staatswezen niet worden gemist. Niet het geestelijk nivelleerende materialisme of de zedelijk verlagende vormen van een plutocratie, noch de verzekerde zelfgenoegzaamheid van den bourgeoisie-satisfait-geest, kunnen een volk sterk maken; de zedelijke kracht van een volk, het fundament van het volksbestaan, het hechtste bolwerk van den staat kan slechts groeien en rijpen door verinnerlijking en verdieping, door den blik naar binnen en door den bewusten drang tot versterking en ver-

hooging van eigen willen en kunnen. Eerst dan kan men spreken van een geestelijk gezond volk, eerst dan is ook de weerbaarheid van dat volk verzekerd.

Een geestelijk gezond volk eischt lichamelijk gezonde individuen, die zijn gemeenschap moeten opbouwen en in stand houden. Hier geldt het woord: „mens sana in corpore sana”, al vond de opvatting, dat het allereerst de geest is, welke het lichaam opbouwt, vormt en beheerscht eveneens waardeering (Schiller). Die gezondheid is niet uitsluitend te bereiken door hygiënische en sociale maatregelen, door een goede medische verzorging en een preventieve medische contrôle; dit zijn slechts maatregelen, welke de verstoring van den gezonden kern moeten voorkomen; wij zouden deze dus preventief of passief kunnen noemen. De actieve opbouw ligt elders, die is gelegen in de lichamelijke ontwikkeling en opvoeding van de bevolking, om door middel van het harden van het lichaam den geest te sterken. „Pour roidir l'âme, il faut durcir les muscles” zegt MONTAIGNE! En zoo zien wij hier de nauwe correlatie tusschen lichamelijke opvoeding en geestelijke weerbaarheid als het ware tastbaar voor ons liggen.

Welke geestelijke waarden doet de sport en de lichamelijke opvoeding in het algemeen allereerst stimuleeren? „Ce que j'estime surtout sans les sports, c'est la confiance en soi qu'ils procurent à l'homme qui les cultive”, heeft de Fransche filosoof BERGSON eens geschreven. „Confiance en soi”, zelfvertrouwen, waardoor dus het individu aan vastheid van karakter en aan besluitvaardigheid wint. Ik zeg hier met nadruk „wint”, want niet moge uit het oog worden verloren, dat hetgeen niet primair in het karakter aanwezig is, er door de sport ook niet kan worden ingebracht. Doch wel is de sport in staat om in het karakter sluimerende eigenschappen nader te ontwikkelen, te stimuleeren en daardoor meer naar voren te doen treden. Zoo wijs ik in dit verband op de ontwikkeling van den persoonlijken moed. Het begrip „moed” vereischt een bepaald te overwinnen gevaar tegenover zich. Om dit te kunnen bereiken dient dus eerst de geestelijke terughouding ten opzichte van dit gevaar te worden overwonnen en dit kan slechts worden bereikt, indien het betrokken individu ook inderdaad vertrouwen heeft in eigen kracht voor het bereiken van het gestelde doel. Zoo ligt dus in deze „moedscholing” allereerst een lichamelijke ontwikkeling opgesloten. Deze gedachte, door PLATO al reeds ontwikkeld in zijn „Thymos”-begrip, kan ten slotte leiden tot den hooger en geestelijken vorm, dien wij „dapperheid” noemen: „Mut ist Folge von Kraft, ohne Kraft kein Mut. Tapferheit schlieszt in sich, dasz diese Kräfte sittlicher Natur sind und um der Realisation oder Verteidigung eines allgemeinen gültigen Wertes Willen eingesetzt werden” omschrijft Dr. GUSTAV HABER beide begrippen in zijn voortreffelijke studie „Grundzüge der soldatischen Erziehung”. Ik denk hierbij ook aan de uitspraak van den gewezen Franschen president DOUMER, die in zijn „Le livre de mes fils” neerschreef: „Celui qui est courageux devant la vie, l'est aussi devant la mort”.

Daarnaast wordt door de sport een geest van soberheid aangekweekt, van soberheid en gestrengheid in levenswijze, door den Japanner aangegeven met den naam „Bushido”, waardoor beheersching en eenvoud ontstaan met als gevolg geestelijke zoowel als lichamelijke taaheid en uithoudingsvermogen. En niet minder vormt de vereischte sportieve ridderlijkheid in den strijd, de geest van het oude OLYMPIA welke PIERRE DE COUBERTIN opnieuw in ons tijdsgewricht heeft trachten in te voeren, een eigenschap van hooge geestelijke waarde.

Ten slotte mag ik niet nalaten er op te wijzen, hoe een goede en oordeelkundige lichamelijke opvoeding orde en regelmaat eischt, niet alleen voor het lichaam doch ook naar den geest en dus ook uit dit oogpunt een element van onmetelijke paedagogische waarde in het volksleven invoert. Men heeft wel eens de bedenking gemaakt, dat tusschen sport en spel en discipline een zekere antinomie bestaat, waar de eerste vrijheid en ongebondenheid vragen en de laatste juist straffe opvolging van gegeven bevelen en gebondenheid eischt. Doch deze tegenstrijdigheid is, wanneer men tot in het wezen van beide doordringt, slechts schijnbaar omdat de door mij genoemde karakteristieken voor beide slechts *tot op een zekere hoogte* aanvaardbaar zijn doch op hun innerlijke waarde bezien, elkaar in hun kern raken en elkaar zelfs aanvullen. Zoo dient de „ongebondenheid” van de sport te blijven binnen de disciplinair gestelde sport- of spelregels en dient de „gebondenheid” van de discipline den geest van initiatief de noodige vrijheid te laten. Maar bovendien is voor beide één gemeenschappelijke grondslag overheerschend: het kameraadschapsgevoel, dat tot den groepsgeest leidt, waaruit o.m. de innerlijke discipline moet voortkomen.

Naast deze resultaten van de opvoeding van den geest, waarbij de lichamelijke opvoeding als *middel* wordt ingeschakeld, mag ik uiteraard niet onvermeld laten de direct tastbare gevolgen, welke de weerkracht van een volk ondervindt van een breed opgezette, doelmatige lichamelijke ontwikkeling, waarbij deze laatste als *doel* ware aan te merken. Hierbij noem ik in de eerste plaats de bevordering van de algemeene volksgezondheid, de ontwikkeling van de kracht in veelzijdigen zin (marcheeren, hard loopen, dragen, springen, werpen, schermen, rijden), gepaard gaande aan een ontwikkeling van de handigheid, waarmede ik in het bijzonder bedoel het overwinnen van de stijfheid, welke inhaerent is aan bepaalde beroepen, waar wel vaak groote kracht voorhanden is maar geen soepelheid om deze kracht nuttig te gebruiken. Voorts moge ik nog op een zeer belangrijke rol wijzen, welke de lichamelijke opvoeding t.o.v. de weerkracht van een volk kan spelen, n.l. de genezende, de herstellende functie, welke zij kan vervullen, door den Franschman benoemd met de „rééducation”. Hierbij worden aanvankelijk voor den militairen dienst ongeschikt bevonden, ten gevolge van bepaalde fysieke tekortkomingen of gebreken, langs den weg van de lichamelijke ontwikkeling alsnog geschikt gemaakt. In FRANKRIJK werden tijdens den Wereldoorlog 900.000 „inaptes” op deze wijze voor den dienst voor het vaderland geschikt gemaakt, terwijl ook op groote schaal de „récupération”, de herstelling van lichamelijk ongeschikten ten gevolge van verwondingen in den oorlog door lichamelijke ontwikkeling, toepassing vond. Op het oogenblik vindt de methode van de opvoering van het aantal voor den krijgsdienst geschikten door middel van lichamelijke opvoeding op ruime schaal in ENGELAND plaats, waar men ten gevolge van de legeruitbreiding meer personeel noodig heeft en — waar ENGELAND een vrijwilligersleger heeft — met het hooge percentage afgekeurden niet de vereischte legersterkte wist te bereiken. Men heeft daarvoor opgericht afzonderlijke „Recruits Physical Development Depots”, waarvan er twee zijn, één te SEARBOROUGH en één te CANTERBURY. Deze bataljons zijn samengesteld uit 4 compagnieën, elke compagnie den naam dragende van beroemde Engelsche generaals, zooals HAIG, ROBERTS, MARLBOROUGH, enz. In de eerste drie compagnieën bevinden zich jongelui, die „too weak” zijn (ondervoeding, te smalle borst, slechte houding, enz.), terwijl de 4e compagnie de „specials” omvat, dat zijn zij, die bepaalde fysieke tekort-

komingen of afwijkingen vertoonen (platvoetigen, rondruggigen, enz.) Bij deze bataljons, die overigens op geheel normale wijze militair gedisciplineerd zijn, wordt de dagelijksche dienst gevuld met: gymnastiek zoo noodig „heilgymnastiek”, spel en gewoon onderwijs, terwijl de recruten zwaarder dan de normale soldaten worden gevoed. Het verblijf bij deze bataljons duurt als regel twee maanden. Het resultaat van deze methode was na één jaar practijk:

— van 1046 recruten: 753 naar de gewone recruten-depôts;
 177 nog in behandeling;
 77 definitief afgekeurd.

Dr. J. H. O. REYS, die deze bataljons bezocht en aan wiens verslag deze gegevens zijn ontleend, maakte voorts de volgende berekening:

— van 812 man, die anders afgekeurd zouden zijn voor den militairen dienst, werden er 53 definitief afgekeurd (waarvan reeds 24 vóór den aanvang der opleiding), terwijl 753 man tot het leger werden toegelaten, d.w.z. 93 %! Het is slechts een suggestie . . . maar zit in deze methode niet een aansporing tot navolging voor het Nederlandsche Leger met zijn 41 % afgekeurden jaarlijks eenerzijds en zijn contingentsvermeerdering anderzijds, terwijl hiermede tevens een breede laag der bevolking op een hooger niveau van lichamelijke gesteldheid wordt gebracht?

Hoewel dit onderdeel van mijn studie nog geenszins is uitgeput, noodzaakt de mij geboden plaatsruimte van verdere beschouwingen af te zien. Ik kan mijn algemeene conclusie samenvatten in een historisch woord van den grooten JEAN JACQUES ROUSSEAU: „Plus le corps est faible, plus il commande; plus il est fort, plus il obéit”.

III. De organisatie van de lichamelijke opvoeding, gezien uit een oogpunt van volksweerbaarheid.

Zooals reeds door mij werd opgemerkt, ontstaat na iederen oorlog een tijdvak van reactie, van „nie wieder Krieg”, van „to bannish the war”, van „geen man en geen cent”. Doch al vrij spoedig komt het oogenblik, dat de gebeurtenissen en belevenissen van den oorlog op den achtergrond worden gedrongen, dat de vitale kracht van een volk baan breekt om zich een uitweg te zoeken ter consolideering, uitbreiding of verovering c.q. herovering van een begeerde plaats in de wereldorde, dan wel, dat men zich genoodzaakt ziet ten opzichte van deze bedreiging kracht tegen kracht te plaatsen. Dan komt wederom naar voren die roep om een krachtig, om een weerkrachtig volk; dan weerklinkt opnieuw de eisch van lichamelijke volksopvoeding op breede basis en beseft men hierin het middel te kunnen vinden tot het verhoogen van de weerkraft van het volk. Dat ziet men in PRUISEN na JENA onder leiding van den Duitschen turnvader JAHN, dat kan men waarnemen in FRANKRIJK na 1870, dat is niet minder merkbaar als naspel van den wereldoorlog 1914—1918 en dan thans op zoo ruime schaal als nog nimmer te voren, ten gevolge van de door mij bij de „Inleiding” genoemde oorzaken. Bij deze lichamelijke opvoeding staat voor alle volken het woord van AMAR: „La force physique d'un peuple est un des éléments primordiaux de la victoire” als lichtend baken in het verschiet en elke natie interpreteert deze woorden naar eigen aanleg en geest. Zoo lezen wij in „Mein Kampf” op bladzijde 452: „Der Völkische Staat hat seine gesamte Erziehungsarbeit in erster Linie nicht auf das Einpumpen bloszen Wissens ein zu stellen, sondern auf das Heranzüchten kerngesunder Körper. Erst in zweiter Linie kommt dann

die Ausbildung der geistigen Fähigkeiten. Hier aber wieder an der Spitze die Entwicklung des Charakters, gesonders die Förderung der Willens- und Entschlusskraft, verbunden mit der Erziehung zur Verantwortungsfreudigkeit, und erst als letztes die wissenschaftliche Schulung". Van Fransche zijde: M. GASTON VIDAL, Président du Comité consultatif de l'éducation physique: „ que le but vraiment démocratique doit être dans la formation harmonieuse d'un corps au service d'un cerveau commandé par un coeur". Maar even zeer de stem van over zee, Colonel RONALD CAMPBELL, de toenmalige Inspector of Physical Training bij een voordracht in DEN HAAG in 1913: „Moed en vastberadenheid vormen een groot deel van het karakter en niets kweekt zóó krachtig als de sport moed en vastberadenheid aan. Deze leiden tot zelfvertrouwen en zelfbeheersching en dan is het nog maar een kleine stap naar de zelfopoffering". Ten slotte de stichter en leider van het fascistische rijk: „De nationale opvoeding vangt aan, zoodra het kind in staat is in de gelederen te worden opgenomen en wordt zoo lang voortgezet als de burger de wapenen voor zijn vaderland kan voeren" en elders: „Auch heute, mitten im Frieden, und sogar im täglichen Leben, ist es nützlich, militärisches Denken zu einem Grundfaktor des menschlichen Lebens zu machen. Ein Volk ohne kriegesischen Geist richtet sich selbst. Denn in letzter Linie entscheidet der Krieg die Beziehung der Staaten zueinander Sein Urteil ist endgültig. Der Sieg eines Landes über ein anderes ist nicht nur ein militärisches Ereignis. Seine Folgen machen sich auf allen Gebieten fühlbar". (September en October 1934). Verschillend naar uiting en geest, doch één naar hun beteekenis zijn deze uitspraken: verhooging van de weerkracht van het volk, waarbij aan de lichamelijke opvoeding het leeuwendeel wordt toegekend.

Zoo ontstond die opbouw en uitbouw met sterk nationalen inslag van het „derde milieu", de jeugdbeweging, welke tevens dienstbaar wordt gemaakt aan de militaire voorbereiding van het volk. En wanneer men de reeds door mij geciteerde uitspraak: „La force physique d'un peuple est un des éléments primordiaux de la victoire" onderschrijft, dan is zulks ook onvermijdelijk. De hedendaagsche ingewikkelde opleiding in het leger, waar door de in den loop der tijden ontstane heterogeniteit in de bewapening een groot aantal opgeleide en geoefende specialisten een plaats moeten vinden en aan den anderen kant het uit een economisch en sociaal oogpunt begrijpelijke streven naar beperking van den eersten oefentijd vereischt, dat de militaire opleidingsperiode kan aanvangen met fysiek geheel volwaardigen. Wie bij den aanvang van den dienstdienst achter is in lichamelijke ontwikkeling, blijft achter, want de toegemeten tijd laat het niet toe, dat extra aandacht wordt besteed aan lichamelijke opvoeding, wel aan het onderhouden van lichamelijke vaardigheid. Maar dan dient die lichamelijke kracht ook in zoo breed mogelijke lagen van de bevolking te worden uitgezaaid en aangekweekt, om te worden geoogst, wanneer de nood aan den man komt, daarbij tot uiting komende door feitelijke fysieke prestatie's en door dat innerlijk gevoel van bewuste kracht — moreel — waardoor een volk zich kan laten gelden in de volkerengemeenschap ter bereiking van het gestelde doel.

Ik moge hieronder een kort overzicht laten volgen van hetgeen buiten onze landsgrenzen op dit gebied geschiedt.

A. *Duitschland.*

In DUITSCHLAND vangt de militaire opleiding feitelijk reeds aan bij de jeugd en voltrekt zich dan in verschillende étappes. Deze „Wehrerziehung"

omvat de lichamelijke opvoeding, sport, schieten, karaktervorming en een wereldaanschouwelijke voorbereiding; zij geschiedt in 4 perioden.

1e Periode. Das Deutsche Jungvolk van 10 tot 14 jaar: in hoofdzaak worden beoefend jongensspelen, sport en het schieten met luchtdrukgeweren. Hier begint reeds de opleiding tot discipline in de door hen te vormen gemeenschappen. Stadsjongens, die in lichamelijke ontwikkeling ten achter zijn bij den overgang van het Jungvolk naar de Hitlerjugend kunnen in aansluiting op het 8e schooljaar, dus vóór dat zij een beroep gaan leeren, eerst een jaar op het land in koloniën worden samengebracht, waar zij lichamelijk verder worden opgevoed; na afloop van dit jaar worden zij dan voor een hen passend beroep in aanmerking gebracht.

2e Periode. Die Hitlerjugend van 15—18 jaar (omvat 6 à 7 miljoen leden) d.w.z. ruim 50 % van de beschikbare Duitsche jeugd). Hier geschiedt de ontwikkeling van het geheele lichaam met en zonder werktuigen; voorts lichte atletiek (snelloop, duurloop 3000 m., springen, kogelstooten, discus- en speerwerpen) en spel; marcheeren, paardrijden en zwemmen, schieten met klein-kaliber geweren, stokvechten, boksen en zelfverdediging, oefeningen in kaart-lezen met en zonder kompas, oefeningen in het „zien” (gemaskeerde doelen, beoordeeling van het terrein), oefeningen in het „hooren” (vaststellen van richting, afstand en aard van het geluid), het schatten van afstanden, oefeningen in het melden, beveiligen, legeren (bivak), seinen (Morse-alfabet). Uitgaande van het beginsel: „Ein groszer Teil der charakterlichen Erziehung geht über den Körper”, wordt de Hitlerjugend gehard bij marschen en bivaks onder alle weersomstandigheden, bij den duurloop, terwijl voorts opvoeding tot zelftucht en tot discipline door de aan den leider verschuldigde gehoorzaamheid wordt bijgebracht. De „geistig weltanschauliche Schulung” geschiedt door het maken van gezamenlijke reizen in het eigen land, door het onderwijs in geschiedenis en aardrijkskunde, waardoor het begrip levend wordt gemaakt, waarvoor het noodig kan zijn het hoogste offer, het leven, te brengen. Op deze wijze ontstaat een geestelijke bereidvaardigheid en innerlijke kracht (moreel).

Over geheel Duitschland geschiedt de volgens één systeem op geheel dezelfde wijze. De Hitlerjugend is daartoe als volgt georganiseerd; naar militairen trant:

- a. Kameradschaft (groep): 10—15 jongens.
- b. Schar (sectie): 3 Kameradschaften.
- c. Gefolgschaft (compagnie): 3 Scharen.
- d. Unterbann (bataljon): 3—5 Gefolgschaften.
- e. Bann (regiment): 3—5 Unterbanne.
- f. Gebiet: 3—5 Banne.
- g. Obergebiet: 3—5 Gebiete

DUITSCHLAND is verdeeld in 5 Obergebiete (Oost, Noord, Midden, Zuid en West). Aan de opleiding van de leiders wordt bijzondere aandacht besteed door middel van de Gebietsführer-Schulen en de Reichsführerschule in POTSDAM.

3e Periode. Arbeidsdienst gedurende een half jaar, welke dienst onmiddellijk aansluit op de Hitlerjugend.

4e Periode. Tweejarige dienstplicht in het leger (militairev akopleiding).

(Slot volgt)